

Socialtjänsten förbättras?

Socialtjänstlagen, som trädde i kraft 1982 är en ramlag. Det har lett till att den tillämpats på olika sätt i kommunerna och att ekonomiska motiv ofta fått övertrumpfa lagens anda. Regeringen tillsatte därför socialtjänstkommittén 1991 med uppgift att göra en översyn och att tydliggöra lagen och kommunernas ansvar.

Mot bakgrund av den försämrade samhällsekonomin hyste många farhågor för att resultatet skulle bli ännu ett steg i nedmonteringen av den sociala välfärden. När nu kommitténs huvudbetänkande föreligger visar det sig att så blev det inte.

När lagen trädde i kraft var en av nyheterna kravet på strukturerade insatser. Kommunerna skulle låta socialtjänsten medverka i samhällsplaneringen i förebyggande syfte. Av detta blev det inte så mycket. När ekonomin stramades åt tillhörde den delen av verksamheten inte det prioriterade.

Nu skärper socialtjänstkommittén orden. Aktiva åtgärder för att förebygga uppkomsten av slumområden måste stimuleras. Socialtjänsten skall enligt kommittén ha skyldighet att årligen till kommunstyrelsen rapportera om det sociala tillståndet i kommunen och lägga förslag till samordnade insatser där så behövs. Inför större förändringar av den fysiska miljön skall socialtjänsten också ansvara för att sociala konsekvensanalyser kommer till stånd.

Några förslag berör direkt funktionshindrade. Kommittén säger t ex att socialtjänstens skyldighet att er-

bjuda meningsfull sysselsättning åt människor med funktionshinder måste ägnas ökad uppmärksamhet. Inte minst gäller det yngre funktionshindrade. Den uppgiften har enligt kommittén inte beaktats tillräckligt av kommunerna.

Kommunen bör också särskilt uppmärksamma anhörigvårdarnas behov av stöd och avlastning. Anhörigvårdarnas vardag präglas ofta av stora påfrestningar, psykiskt och socialt. Kommittén anser det angeläget att socialtjänsten genom stöd och avlastning underlättar situationen för anhöriga som vårdar en närstående äldre, sjuk eller funktionshindrad person. En ny bestämmelse med det innehållet införs i lagen.

Rätten till bistånd skall omfatta både försörjningsstöd och annat bistånd innefattande bl a hemtjänst och färdtjänst. Kommunerna blir enligt förslaget skyldiga att tillhandahålla sådant bistånd i en utsträckning som motsvarar skälig levnadsnivå.

Socialtjänstkommittén föreslår också en riksnorm som reglerar socialbidragets storlek. Som bekant är dessa normer starkt varierande från kommun till kommun och på många håll betydligt lägre än vad Socialstyrelsen anser behövs för att motsvara en skälig levnadsnivå. Sådana kommuner tvingas enligt förslaget till en höjning. Förslaget innebär också att antalet överklagningar kommer att minska betydligt.

Men det finns en skönhetsfläck. Den nuvarande normen är så konstruerad att den bidragsberoende själv skall kunna svara för eventuellt behov av förnyelse av t ex kläder, möbler eller husgeråd. Nu föreslås att sådana utgifter skall prövas i särskild ordning. Här ökar byråkratin och besiktningen av den gamla soffan eller den slitna kostymen kommer farligt nära den gamla fattigvården.

Betänkandet innehåller mycket mer. Det här är endast några exempel. Det går nu ut på bred remiss och tidtabellen är så lagd att kommitténs förslag skall kunna omsättas i en lag som kan börja gälla 1 juli 1996. Vi får se vad som då återstår av kommitténs synpunkter.